

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/12630. számú

törvényjavaslat

a Nemzeti Audiovizuális Archívumról

**Előadó: Kovács Kálmán
informatikai és hírközlési
miniszter**

Budapest, 2004. november

2004. évi ... törvény

a Nemzeti Audiovizuális Archívumról

Az Országgyűlés

- annak érdekében, hogy a jövő nemzedékei korhű képet kapjanak a jelen és a múlt eseményeiről, társadalmáról és kultúrájáról,
- a rádiós és televíziós műsorszámok gyűjtése, nyilvántartása, megőrzése és a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele céljából

a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

A törvény hatálya

1. § (1) A törvény hatálya kiterjed

- a) a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) 7.§-a (5) bekezdésének e) pontjában meghatározott, eredetileg magyar nyelven készült műsorszámokra;
- b) az egyéb magyar vonatkozású műsorszámokra.

(2) E törvény hatálya nem terjed ki azokra a műsorszámokra, amelyek a mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény 34. §-ának (3) bekezdése alapján esnek archiválási kötelezettség alá.

Értelmező rendelkezések

2. § E törvény alkalmazásában

- a) *műsorszámhoz kapcsolódó dokumentum*: a műsorszám előállításához, bemutatásához szükséges dokumentum (1. melléklet), és a műsorszám azonosító adatait (2. melléklet) rögzítő dokumentum;
- b) *archiválás*: a műsorszámnak az archívum gyűjteményében történő tartós rögzítése, amelynek során a műsorszámhoz hozzárendelik az előállítására és azonosítására vonatkozó információkat;

- c) *felújítás*: az archivált példányok állagának – a külön jogszabályban meghatározott módon és feltételek mellett történő – javítása, eredeti állapotának helyreállítása, ideértve az archiválási célból történő másolatkészítést is;
- d) *audiovizuális kötelespéldány*: a közszolgálati műsorszolgáltatók és az országos földfelszíni terjesztésű televíziós műsorszolgáltatók által nyilvánossághoz közvetített, e törvény hatálya alá tartozó műsorszám.

II. Fejezet

A Nemzeti Audiovizuális Archívum

3. § A Nemzeti Audiovizuális Archívum (a továbbiakban: NAVA) az e törvény hatálya alá tartozó műsorszámok gyűjtését, nyilvántartását, archiválását és külön jogszabályban meghatározott módon a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételét biztosító országos gyűjtőkörű közgyűjteménynek minősülő audiovizuális archívum.

4. § A NAVÁ-t az informatikai és hírközlési miniszter (a továbbiakban: miniszter) működteti, szakmai felügyeletét a miniszter és a nemzeti kulturális örökség minisztere közösen látja el.

A NAVA feladatai

5. § A NAVA alapszolgáltatásai körében biztosítja

a) az általa nyilvántartásba vett műsorszámok 2. mellékletben meghatározott azonosító adatairól történő folyamatos, mindenki számára hozzáférhető tájékoztatást, azzal, hogy a 2. melléklet 12. pontjában meghatározott adatok alapján az archívumból adatszolgáltatás nem teljesíthető;

b) az általa archivált műsorszámoknak a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 38. §-ának (5) bekezdésében említett célból, a külön jogszabályban meghatározott módon a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételét.

6. § A NAVA a műsorszolgáltatók adataira is kiterjedő módon országos nyilvántartást vezet

- a) a kötelezpéldányként szolgáltatott műsorszámok azonosító adatairól,
- b) a rendelkezésére bocsátott egyéb műsorszámok azonosító adatairól,
- c) a más archívumok által gyűjtött és őrzött műsorszámok azonosító adatairól, amennyiben azok rendelkezésére állnak.

7. § (1) A NAVA gyűjti és archiválja az audiovizuális kötelezpéldányokat.

(2) A NAVA – annak érdekében, hogy megvalósuljon a kötelezpéldány-szolgáltatás körén kívül eső műsorszámok nyilvántartása, megőrzése és felújítása – az Szjt. előírásainak megfelelően gyűjti és egyedi döntés alapján archiválja a rendelkezésére bocsátott, kötelezpéldány-szolgáltatási kötelezettség alá nem tartozó műsorszámokat, különösen:

- a) az e törvény hatályba lépése előtt nyilvánossághoz közvetített műsorszámokat;
- b) azokat a műsorszámokat, amelyeket nem e törvény hatálya alá tartozó műsorszolgáltatók közvetítettek a nyilvánossághoz;
- c) olyan audiovizuális műsorszámokat, amelyeket nem közvetítettek a nyilvánossághoz.

(3) A NAVA rendszeresen és folyamatosan felújítja az általa archivált műsorszámokat.

(4) A NAVA által archiválási céllal rögzített műsorszámok az Szjt. 35. § (7) bekezdése szempontjából rendkívüli dokumentációs értékkel bíró rögzítésnek minősülnek.

8. § Az 5-7. §-ban foglaltakon túlmenően a NAVA feladatai különösen:

- a) a tevékenységi körébe tartozó tudományos kutatások végzése;
- b) a műsorszámok archiválására vonatkozó szabályzat megalkotása, ennek keretében a technikai előírások kidolgozása;
- c) minőségi előírások kidolgozása a műsorszámok archiválása területén;
- d) a szabad felhasználás körén kívül eső közhasznú szolgáltatások nyújtása a műsorszolgáltatókkal, az érintett közös jogkezelő szervezetekkel, szükség szerint az érintett egyéb jogosultakkal történő együttműködés alapján;
- e) vállalkozási tevékenység keretében, ellenszolgáltatás fejében szolgáltatások nyújtása harmadik személyeknek, a műsorszolgáltatókkal, az érintett közös jogkezelő szervezetekkel, szükség szerint az érintett egyéb jogosultakkal kötött felhasználási (licencia) szerződések alapján;
- f) nemzetközi szervezetekkel való kapcsolattartás és együttműködés.

9. § Az e törvényben foglalt célok hatékony megvalósítása érdekében a NAVA – a kötelezpéldány-szolgáltatásra vonatkozó kérdéseken túl – együttműködést

kezdeményez a kötelempéldány-szolgáltatásra kötelezett műsorszolgáltatókkal, valamint más műsorszolgáltatókkal és archívumokkal.

A kötelempéldány-szolgáltatás

10. § (1) Az e törvény hatálybalépését követően nyilvánossághoz közvetített audiovizuális kötelempéldányt és a 2. mellékletben meghatározott azonosító adatokat archiválási célra – a külön jogszabályban meghatározott formában – a NAVA rendelkezésére kell bocsátani.

(2) Az audiovizuális kötelempéldányt a NAVA közvetlenül a műsorszórásból rögzíti. Ha ez technikai akadályok miatt vagy egyéb okból nem lehetséges, a műsorszámot a műsorszolgáltató a NAVA felszólítására legkésőbb 60 napon belül külön hordozón köteles rendelkezésre bocsátani.

(3) A műsorszámok 2. melléklet szerinti azonosító adatait a műsorszolgáltató köteles rendelkezésre bocsátani, a műsorszám nyilvánossághoz közvetítését követő három napon belül. Változatlan formában történő ismételt nyilvánossághoz közvetítés esetén csak az azonosító adatokban esetlegesen bekövetkezett változásokat kell közölni a kötelempéldány archívummal. A 2. melléklet 15. pontjában meghatározott személyes adatokat csak az érintettek előzetes, önkéntes és tájékozott hozzájárulása esetén lehet a NAVA rendelkezésére bocsátani.

11. § A kiemelkedő jelentőségű és pótolhatatlan értékű műsorszám, vagy az azt tartalmazó hordozó megsemmisülésének, elveszésének, megrongálódásának, károsodásának veszélye esetén a műsorszámot tartalmazó hordozó birtokosát a NAVA felszólítja, hogy azt – archiválás céljából – 30 napon belül bocsássa rendelkezésre.

Együttműködés a műsorszolgáltatókkal és más archívumokkal

12. § (1) A műsorszámok és a kapcsolódó dokumentumok elhelyezéséről, a kötelempéldány-szolgáltatás módjáról és feltételeiről, valamint a műsorszámok gyűjtésével és archiválásával összefüggő más kérdésekről – amennyiben jogszabály eltérően nem rendelkezik – a NAVA szolgáltatási szerződésben állapodhat meg a műsorszolgáltatókkal és más archívumokkal.

(2) A NAVA szolgáltatási szerződést köt a nála önkéntesen elhelyezett műsorszámokra és kapcsolódó dokumentumokra vonatkozó jogokról és kötelezettségekről, így különösen a felújítás részletszabályairól, a

nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételről és hasznosításról, a műsorszámok archívumból történő ideiglenes kiemeléséről, a műsorszámokban bekövetkezett károsodás miatt fennálló felelősségről, és a helyreállítás feltételeiről.

13. § A NAVA együttműködést kezdeményez más archívumokkal és – megállapodás vagy viszonyosság alapján – más országok archívumaival, különösen az alábbi területeken:

- a) információcsere műsorszámokról;
- b) európai audiovizuális dokumentációs adatbázis felállítása;
- c) egységes eljárás kidolgozása a műsorszámok és a hozzájuk rendelt adatok tárolására, megosztására és frissítésére;
- d) egységes szabvány kidolgozása az elektronikus információcsere területén;
- e) a műsorszámok érzékelhetővé tételét szolgáló berendezések, eszközök megőrzése;
- f) a szolgáltatási kötelezettség teljesítésének ellenőrzése;
- g) a veszélyeztetett műsorszámok feltárása és archiválásuk kezdeményezése a NAVÁ-nál.

III. Fejezet

Az Audiovizuális Örökség Tanácsadó Testület

14. § (1) A NAVÁ-t az e törvényben meghatározott feladatok ellátásában az Audiovizuális Örökség Tanácsadó Testület (a továbbiakban: Testület) segíti.

(2) A Testület feladatai különösen:

- a) javaslatot tesz az audiovizuális kulturális örökség megőrzésére, így különösen a műsorszámok védelmét szolgáló szakmai programokra, továbbá – a kötelempéldányok körén kívül – a műsorszámok gyűjtendő körének meghatározására (bővítésére, szűkítésére);
- b) javaslatot tesz a 7. § (2) bekezdésében meghatározott műsorszámok archiválására;
- c) javaslatot tesz a kiemelkedő jelentőségűnek vagy pótolhatatlannak minősülő műsorszámok körére;
- d) közreműködik az audiovizuális kulturális örökség védelmére irányuló nemzetközi együttműködésben;
- e) évente jelentést tesz közzé az audiovizuális kulturális örökség védelmének helyzetéről;

f) véleményt nyilvánít a NAVA gyűjteményének nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételét érintő kérdésekben.

15. § (1) A Testület tizenegy – az audiovizuális örökség védelme és a szerzői jog területén szakértelemmel rendelkező, független – tagból áll. A Testület tagjait a miniszter bízta meg.

(2) A Testületbe egy-egy tagot a miniszter, a nemzeti kulturális örökség minisztere, az igazságügy-miniszter, az Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT) és a Magyar Szabadalmi Hivatal (MSzH) delegál. Öt tag személyére a kötelezpéldány szolgáltatásra kötelezett műsorszolgáltatók, egy tag személyére a gyűjtemény hozzáférhetőségét biztosító intézmények képviselőjében a nemzeti kulturális örökség minisztere tesz javaslatot.

(3) A Testület tagjainak megbízatása ötéves időtartamra szól, amely további öt évre meghosszabbítható.

16. § (1) A Testület a miniszter által jóváhagyott Ügyrend szerint működik. A Testület döntéseit egyszerű szótöbbséggel hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

(2) A Testület elnökét a tagok maguk közül választják.

IV. Fejezet

Záró rendelkezések

17. § (1) E törvény 2006. január 1. napján lép hatályba.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról szóló 60/1998. (III. 27.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdésének a) pontja.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 46. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„46. § E törvény alapján a muzeális intézményekben, a levéltárakban, a közgyűjteményként működő kép- és hangarchívumokban – valamint a könyvtárakban muzeális dokumentumként – őrzött kulturális javak védettnek minősülnek.”

(4) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 1. melléklete a következő e) ponttal egészül ki, az eredeti e)-w) pontok számozása f)-x) pontokra módosul:

„e) Kép- és hangarchívum: az Rttv. 2. § 28. pontja szerinti műsorszámokat gyűjtő audiovizuális archívum, valamint az olyan audiovizuális archívumok, amelyeknek gyűjteményét védetté nyilvánították;”.

Felhatalmazások

18. § Felhatalmazást kap a miniszter, és a nemzeti kulturális örökség minisztere, hogy együttes rendeletben állapítsa meg:

- a) az audiovizuális kötelempéldányok szolgáltatásának részletes szabályait,
- b) a műsorszámok felújításának, valamint szolgáltatásának műszaki, minőségi és egyéb követelményeit.

1. melléklet a 2004. évi törvényhez

A műsorszámhoz kapcsolódó dokumentumok	A műsorszám előállítását, bemutatását szolgáló eszközök
szerzői kézirat	kamera
színpadi terv és a kameraállások leírása	vetítőberendezés
a mű reklámja	
kimutatás a mű megvalósításáról (pl. ütemterv, költségvetés, gyártási terv)	
felhasználási szerződés (megfilmesítési, sugárzási szerződés stb.)	
egyéb (pl. kritika, műismertető, filmográfia, forgatókönyvek, fotók)	

I. KÖTELEZŐ ADATSZOLGÁLTATÁS

A törvény 10. §-ának (1) bekezdése alapján a kötelespéldány szolgáltatással egyidejűleg a szolgáltató a következő adatokat köteles eljuttatni a sugárzást követő három napon belül:

A műsorszám adatai	Meghatározás *
1. Cím	A műsorszámokban szereplő szó, kifejezés vagy egyéb jelcsoport, amely a műsorszám megnevezésére szolgál
2. Sorozat cím	A sorozat <i>keretében</i> megjelent műsorszámoknak a sorozatra vonatkozó főcíme
3. Eredeti cím	A műsorszám <i>eredeti nyelvű első kiadásának címe</i>
4. Kiadó	<i>Az a természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki / amely anyagi és / vagy irányítási, igazgatási felelősséget vállal a műsorszám nyilvánosságához közvetítéséért.</i>
5. Nyilvánosságra (műsorszolgáltató) megnevezése	hozó csatorna
6. Nyelv	A műsorszámokban <i>előforduló szövegek nyelve</i>
7. Adás nap	<i>Az a naptári nap, amikor adott adásmenet alapján a nyilvánosságához közvetítik a műsorszámot.</i>
8. A műsorszám sugárzásának időpontja (óra, perc)	
9. Adásidő	Az adáshossz
10. Műfaj (típus)	<i>A műsorszám típusát, műfaját, általánosabb sajátosságait jelölő kifejezés vagy besorolási szám (EBU-TV)</i>
11. Létrehozó/alkotó	<i>Az a természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki/amely a műsorszám vagy annak fő része tartalmának alkotója, aki/amely a tartalomért felelős</i>
11*1	Író, költő
11*2	Műfordító
11*3	Forgatókönyvíró
11*4	Szövegíró (R)

- 11*5 Publicista (R)
- 11*6 Fordító
- 11*7 Dramaturg
- 11*8 Rendező
- 11*9 Zeneszerző
- 11*10 Zenei rendező (R)
- 11*11 Felelős szerkesztő
- 11*12 Operatőr (TV)
- 11*13 Híradó blokk operátora(TV)

- 11*14 Diszlettervező (TV)
- 11*15 Bábtervező (TV)
- 11*16 Jelmeztervező (TV)
- 11*17 Animátor (TV)
- 11*18 Koreográfus (TV)
- 11*19 Átdolgozó (R)
- 11*20 Feldolgozó (R)
- 11*21 Hangszerelő (R)
- 11*22 Összeállító (R)
- 11*23 Hírszerkesztő (R)
- 11*24 Híradó blokk riportere (TV)
- 11*25 Riporter
- 11*26 Rádióra alkalmazó (R)
- 11*27 Tudósító
- 11*28 Műsorvezető
- 11*29 Producer (TV)

Az a személy vagy testület, aki vagy amely a műsorszám létrehozásáért anyagi felelősséget vállal, és magát producerként nevezi meg

- 11*30 Szerkesztő
- 11*31 Előadó
- 11*32 Színész

12. Közreműködő

Az a természetes vagy jogi személy, aki / amely a műsorszám szellemi tartalmának létrehozásában részt vesz, és a létrehozóhoz képest alárendelt, illetve járulékos szerepet tölt be, illetve aki / amely a műsorszám valamely járulékos részének létrehozója

- 12*1 Vágó (TV)
- 12*2 Főgyártásvezető (TV)
- 12*3 Gyártásvezető (TV)
- 12*4 Műsorszervező (R)
- 12*5 Zenei szerkesztő
- 12*6 Zenei munkatárs (R)

** az NDA terminológiai meghatározása*

*** Reklámok esetében a fenti adatszolgáltatás nem kötelező.*

II. ÖNKÉNTES ADATSZOLGÁLTATÁS

Nem kötelező az adatszolgáltatás az alább felsoroltakra, de a műsorszolgáltatónál meglévő adatot a NAVA befogadja:

	A műsorszám Meghatározás *	
	adatai	
12.	Közreműködő:
Hangmérnök
Műszaki vezető
Fővilágosító	
13.	Tartalom,
cselekmény
leírása	
14.	A felvételi
helyszínek leírása	
15.	Riportalany/ok	
16.	Kapcsolat	<i>Hivatkozás egy kapcsolódó forrásra, kapcsolat más műsorszámokkal</i>

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Nemzeti kulturális örökségünk hazánk múltjának és jelenének pótolhatatlan, egyedi és meg nem újítható forrása, amelynek feltárása, tudományos feldolgozása, megóvása, védelme, fenntartható használata és közkinccsé tétele a rendszerváltozást követő jogi szabályozás egyik hangsúlyos kérdésköre volt. A magyar kulturális örökség audiovizuális része rohamosan gyarapszik, főként a televíziós műsorszolgáltatás révén terjesztett tartalom növekedése miatt. Nem csupán e tartalom korszerű és rendszeres gyűjtése általános nemzeti érdek, hanem – a digitális feldolgozási és tárolási technikák és a számítógépes hálózat biztosította lehetőségek (Internet) alkalmazásával – a hozzáférhetővé tétele is. A célkitűzés tehát egy nyitott, mindenki számára elérhető digitális multimédia archívum létrehozása.

A magyar nemzeti kultúrkinccs audiovizuális részének gyűjtésében és hozzáférhető tételében központi szerepet tölt be a Nemzeti Audiovizuális Archívum (a továbbiakban: NAVA), amely a műsorszolgáltatói kötelezpéldányok archívuma és a hang és/vagy kép (multimédia) archívumok digitális adatbázis központja lenne egyszerre.

A gyűjtéshez, a szolgáltatásokhoz, valamint a központi adatbázis funkció megvalósításához beruházások, átgondolt szellemi és anyagi fejlesztések szükségesek.

A NAVA közgyűjteményi státusszal és a működését, fejlődését biztosító anyagi háttérrel rendelkező szervezet – amelynek létrehozása az Európa Tanács Audiovizuális örökség védelméről szóló, 2001. szeptember 19-én elfogadott Európai Egyezmény¹ (a továbbiakban: Egyezmény) rendelkezésein alapul.

Annak ellenére, hogy a nemzeti kulturális örökség szerves részét képezik a széles értelemben vett műsorszámok, a hazai törvényalkotás e terület átfogó szabályozásával mindeztidáig adós maradt. Problémát jelent az is, hogy miközben az elmúlt években látványos fejlődés tapasztalható az audiovizuális műsorszámok katalogizálásával, digitalizálásával kapcsolatban, e törekvések eltérő technológiájú és egymástól elszigetelt archívumok létrejöttét eredményezik, s az ezekben felhalmozott kulturális értékek nemzeti szinten nem hasznosulnak. A műsorszámok mind teljesebb körű gyűjtése, nemzeti szintű számbavétele, rendszerezése és hozzáférhetőségének biztosítása indokolja a NAVA megalapítását, illetve mindezek törvényi szintű szabályozását.

¹ *European Convention for the protection of the Audiovisual Heritage and its Explanatory Report and Protocol on the Protection of Television Productions and its Explanatory Report, Adopted by the Committee of Ministers at the 765th meeting On 19 September 2001.*

1. A NAVA alap gondolata

Az elektronikus médiában (analóg és digitális televízió és rádió) keletkező audiovizuális anyagok a nemzeti kulturális és történelmi örökség részét képezik, ezek a nemzeti kultúra és történelem dokumentumai, ezért megőrzésük a jövő számára és hozzáférhetővé tételük a kutatás és az oktatás céljaira ugyanolyan fontos, mint a nyomtatványoké, a képzőművészeti alkotásoké, a filmeké és a zeneműveké.

A sugárzott hang és kép rögzítésére, a pillanat megragadására már vannak módszereink, és az ilyen tartalmak szabályozott gyűjtése és széles körű, könyvtárszerű elérhetőséget biztosító rendszerbe foglalása már az Európai Unióban sem példa nélküli. Az általunk felvázolt megoldás a nyugati modelleknél hatékonyabb és olcsóbb működést eredményez.

Az audiovizuális archívum létrehozásának szükségessége hazánkban két egymással összefüggő felismerés eredménye:

- a magyarországi műsorszolgáltatók által sugárzott és gyártott műsorszámok a fennálló intézményrendszer és szabályozás szerint nem tartoznak ugyanabba a kulturális örökség kategóriába, mint a nyomtatványok vagy a filmek, azaz nem vonatkozik rájuk a sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról szóló 60/1998. (III. 27.) Korm. rendelet, és azok az archívumok, amelyek ezek gyűjtésével foglalkoznak, a nyilvánosság számára hozzáférhetetlenek;
- megvalósítható a legkülönbébb közgyűjtemények, múzeumok, kulturális adattárak összekapcsolása és egy egységes nyilvántartási, katalogizálási rendszer létrehozása.

1.1. A NAVA előkészítése

A NAVA alap gondolata 1999. májusában merült fel először a Budapesti Műszaki Egyetem Informatikai Központ Média Laboratóriumának munkatársai körében, és 2000. márciusában már el is készült az Előkészítő tanulmány, amely tárgyalta az intézmény felépítésével, funkciójával kapcsolatos kérdéseket, a NAVA műszaki rendszerét, jogi feltételeit, valamint a leíró adatbázis alapkoncepcióját. Az előkészítő tanulmányban foglalt elvek gyakorlati vizsgálata céljából kísérleti (pilot) rendszert fejlesztettek ki, amely mintegy százórányi archív és friss műsorszórói digitalizált, tartalmilag feldolgozott műsorszámot tartalmazott.

A mintarendszert szakmai viták sorozatán mutatták be az informatika, az országos médiumok, a könyvtáros szakma, valamint az audiovizuális archívumok vezető képviselőinek. Bebizonyosodott, hogy az archívum koncepciójával a szakma egyetért.

2002 januárjában fölállították az érdekelt szakmák tájékoztatására és kommunikációs fórumául szolgáló NAVA portált, és „Digitális archívum kézikönyv” címmel összefoglalót készítettek az archívumot tervezők, üzemeltetők számára.

A jogszabályalkotás megalapozására és segítésére jött létre 2001-ben – egyrészt a Miniszterelnöki Hivatal, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (a továbbiakban: NKÖM), az Országos Rádió és Televízió Testület, másrészt a Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ Kht. közötti megállapodás alapján – a NAVA Projekt, amelynek kiemelt célja a műsorszámokkal kapcsolatos jogi szabályozás, gyűjtés, nyilvántartás, megőrzés, széleskörű hozzáférés kérdésköreinek vizsgálata és a lehetséges megoldási módok kimunkálása volt.

A projekt keretében működő munkacsoportok jogi, szabványosítási, informatikai és technológiai szempontból végezték el a kérdéskörök elemzését és fogalmazták meg javasolataikat a kodifikációs munkához.

A vizsgálatok során számba vették mindazon nemzetközi és hazai tapasztalatokat, amelyek az audiovizuális műsorszámokkal kapcsolatos jogi szabályozás és a tényleges gyakorlatot tekintve a magyar törvényhozásnak releváns szempontként szolgálhat, annak érdekében, hogy a meghozandó jogszabály harmonizáljon a nemzetközi szabályozással, mindenekelőtt az Egyezményvel, illetve az EU irányelveiben foglaltakkal.

Az egyik legfontosabb feladat a terminológiai szótár kidolgozása (azaz a „tartalmi” szabványosítás) volt. Az újonnan kidolgozott definíciók használata alkothatja meg a közös nevezőt a különböző területeken dolgozó szakemberek között. A terminológiai munka a Dublin Core szabvány hazai adaptálására, illetve a Nemzeti Audiovizuális Archívumról szóló törvény (a továbbiakban: törvény) 2. mellékletének kidolgozására is kiterjedt.

2. A NAVA koncepciója

A NAVA technológiai szempontból egy jelentős méretű médiatároló és médiavagyon-kezelő műszaki rendszer: gyűjt, tárol és a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tesz audiovizuális anyagokat.

A mai kor követelménye az, hogy egy ilyen tároló rendszer digitális és on-line elérhető legyen. Ezen belül többféle szakmai, műszaki megközelítés képzelhető el. Kulcsfontosságú, hogy a NAVA a nemzetközi műszaki szabványokkal összhangban legyen. Gyorsan változó területről van szó, ezért a szabványosság követelményének biztosítása nem könnyű, folyamatosan figyelni szükséges a trendeket és nem csak a már elfogadott, hanem az előkészületben álló szabványokra is tekintettel kell lenni.

Az előkészítő projektek áttekintették az elvi alapokat, a rendszertechnikai lehetőségeket és a nemzetközi törekvéseket. A rendszertervezés fontos kiindulási adatai: a tárolni kívánt anyagok mennyisége és minősége (mennyi műsort és milyen rögzítési minőségekben kívánunk megőrizni). Az előkészítő projektekben becsléseket is adtak a szakemberek a feldolgozandó audiovizuális anyagok mennyiségéről és erre alapozva méretezési becsléseket is tettek. Ezek alapján szakmailag megalapozott javaslatok készültek a megőrzési minőségekről. Legalább két minőségben érdemes tárolni valamennyi megőrzésre szánt anyagot: egy a TV/rádió műsorszórásban foghatónál valamivel jobb, ún. „nézési” minőségben és egy “böngésző” (az Interneten is ésszerű költségen átvihető) minőségben. Felmerül természetesen egy nagyon magas minőségű (szerkeszthető) megőrzés is, legalábbis az anyag egy részére. A tárolási minőség erősen befolyásolja a NAVA működésének költségét. Az audiovizuális anyagok távközlési kábeleken, műsorszórás útján vagy off-line adathordozón kerülhetnek a NAVÁ-ba. Fontos szempont a 24 órás, heti 7 napos megbízható, védett üzemeltetés.

A NAVA egyik nemzetközi szempontból is értékelhető újdonsága, hogy on-line biztosítja a kijelölt anyagok kereshetőségét, fellelhetőségét is, a szerzői jogi szabályozás keretein belül.

A nyilvános hozzáférésnek a jövőbeli történelem-, irodalom- kultúrtörténeti és politológia oktatás és a kutatás szempontjából felbecsülhetetlen jelentősége van. A katalógus (szakmailag pontosabb kifejezéssel: a meta-adat bázis) felépítése és karbantarthatósága a NAVA működésének kulcsfontosságú feladata. A meta-adat bázis terve (mint minden műszaki alkotás) kompromisszumok eredménye. Nem lehet nagyon részletes, mert túl sok leíró adat begyűjtése (adatszolgáltatás) meghaladja a lehetőségeket. Lehetővé kell tenni összekapcsolását más (hazai és külföldi) archívumok katalógusaival – amelyeknek ugyanakkor eltérő leíró fogalmaik, leíró adataik és adatformátumaik vannak. A mai kor és a jövő azt igényli, hogy a könyvtár, a levéltár, az archívum, a múzeum, stb. adatai nem elkülönülten, hanem összekapcsolva legyenek elérhetők és használhatók.

Ezért a NAVA meta-adat szerkezetét az előkészítő projektek a lehető legegyszerűbbre tervezték, olyan elemekkel és olyan szerkezetben, amely megfelel a legfontosabb nemzetközi szabványoknak (Dublin Core, MARC).

Az összekapcsoláshoz nem elég a szabványos adatszerkezet, az adatcserék protokolljában és az adatok fizikai formátumában is meg kell egyezni. Végül nem elég a formátumok és a szerkezetek megfeleltetése, a közösen használt fogalmak azonos értelmezése is elengedhetetlen. Ezért a projekt legutolsó szakaszában elkészült a fentiekben említett terminológiai szótár (a leíró adatok megnevezésével, valamint magyar és angol nyelvű definícióival), egy meta-adat bázis terv, továbbá ajánlás a különböző meta-adat bázisok együttműködésében

használható protokollokra és formátumokra. E munkában igen lényeges volt a széleskörű szakmai egyeztetés.

Az átfogó – ugyanakkor hangsúlyosan keretjellel – szabályozást az teszi indokolttá, hogy bár már szükségessé vált, azonban e tárgykörre vonatkozóan eddig nem született hazai jogszabály vagy egyéb előírás.

3. A NAVA nemzetközi jogi háttere

3.1. Az Audiovizuális örökség védelméről szóló ET Egyezmény (Egyezmény)

A NAVA projekt jogi alapjainak kidolgozásánál meghatározó szerepe van az Egyezménynek.

Az Európa Tanács audiovizuális örökség promócióját elősegítő átfogó jogalkotási folyamatába szervesen illeszkedő Egyezmény a szerződő felek számára meghatározza azokat a kötelezettségeket és lehetőségeket, amelyek elősegítik az európai audiovizuális örökség megóvását, a mozgóképek kulturális, tudományos és kutatási célú felhasználásának előmozdítását és annak hozzáférhetővé tételét a mind szélesebb közönség számára.

Az Egyezmény jelenlegi állapotában az Európai Koprodukcióról szóló 1992. évi ET Egyezményben definiált filmalkotásokra vonatkozik, de számol azokkal a speciális, a mozgóképi anyagok fogalmkörébe értendő egyéb kategóriákkal is, amelyekre a szabályozás a későbbiekben kiterjesztendő. E körbe tartoznak a televíziós alkotások, amelyeket műsorszolgáltatók készítenek vagy amelyeket részükre mások készítenek, valamint azok a videokazetták és videolemezek, amelyek tartalmukat tekintve sem a filmalkotások sem a televíziós műsorok körébe nem sorolhatók. Az Egyezmény tárgyi hatálya e kategóriákra a 18. cikkelyben foglalt specifikus protokollok és módosítások révén terjedhet ki. A televíziós produkciókra vonatkozó speciális protokoll már megszületett az audiovizuális örökség védelméről szóló európai egyezmény Jegyzőkönyve a televíziós alkotások védelméről² címmel (a továbbiakban: Jegyzőkönyv).

Az Egyezmény elválasztja a kötelességek szolgáltatására, illetve az önkéntes példányok szolgáltatására vonatkozó szabályozást. A kötelességek szolgáltatási kötelezettség mindazon mozgóképi anyagokra kiterjed, amelyeket önállóan vagy koprodukcióban állítottak elő az adott tagországban. A produkció honosságát a producer és a koproducer székhelye határozza meg, így egy filmnek lehet több honossága is.

² Protocol on the Protection of Television Productions to the European Convention for the protection of the Audiovisual Heritage

A kötelezpéldány-szolgáltatási kötelezettség csak az Egyezmény hatályba lépése után előállított produkciókra vonatkozik. Lehetőségük van a szerződő feleknek arra, hogy mentesítést adjanak a kötelezpéldány szolgáltatása alól azokban az esetekben, amikor egy másik tagországban már megtörtént a kötelezpéldány szolgáltatása.

A kötelezpéldányok elhelyezésére a kötelezpéldány archívum szolgál, amelynek feladata a mozgóképi anyagok nyilvántartása, megóvása, felújítása, valamint a hozzáférés biztosítása konzultációs célból. Működési formája szerint lehet állami vagy magánkézben lévő intézmény is, az egyetlen korlátozó feltétel az, hogy közvetlen vagy közvetett befolyása nem lehet olyan természetes vagy jogi személynek, amely a média területén üzleti tevékenységet végez. A tagországok saját erőforrásaikhoz és céljaikhoz mérten kötelesek gondoskodni az anyagi és technikai feltételek megteremtéséről.

Az Egyezmény részesei kötelesek meghatározni a példányok szolgáltatásának feltételeit és biztosítaniuk kell azt, hogy az archívum olyan minőségű anyagot kapjon, amelynek alapján az eredetivel megegyező minőségű kópiák sokszorosíthatók. Meghatározandó a szerződő felek részéről, hogy az arra kötelezettek milyen határidőn belül kötelesek a példányt szolgáltatni. Az Egyezmény erre nézve iránymutatást ad; a példányokat elsősorban a nyilvánosságra hozataltól számított 1 éven belül kell szolgáltatni.

A tagországok támogatják az audiovizuális örökség részét képező azon mozgókép anyagok helyreállítását, amelyeknek fizikai állapota jelentősen megromlott. Ebből a célból megengedett a műpéldányok többszörözése is.

Az önkéntes példányok archívumába minden olyan archiválási célból releváns mozgóképi anyag bekerülhet, amely nem tartozik a kötelezpéldány körébe. Ez lehet tehát külföldi anyag, az Egyezmény hatályba lépése előtt keletkezett anyag, valamint minden, a végleges anyagot megelőző vagy azt kísérő mozgóképi forgatási, avagy más anyagok. Az önkéntes példányok megőrzésére és kezelésére szakosodott archívum működhet a kötelezpéldány archívumok intézményén belül, de lehet egy elkülönült szervezet is. Feladata ösztönözni a kötelezpéldány szolgáltatási kötelezettség alá nem tartozó mozgóképi anyagok szolgáltatását.

Az Egyezmény aláírásra nyitva áll az Európa Tanács tagállamai, az Európai Kulturális Egyezmény részesei és az Európai Közösség számára. Megjegyzendő, hogy az Egyezmény azon részesei, amelyek tagjai az Európai Közösségnek, a közösségi jogot követik és éppen ezért nem alkalmazzák az Egyezményből következő szabályokat, kivéve azokat a kérdéseket, amelyeket a közösségi jog nem érint. Magyarország csatlakozása az Egyezményhez folyamatban van.

Az Audiovizuális örökség védelméről szóló európai egyezmény aláírásáról szóló 2074/2003. (IV. 9.) Korm. határozat 1. pontja szerint a Kormány egyetért az Audiovizuális örökség védelméről szóló európai egyezmény aláírásával; a 4. pontja felhívja a nemzeti kulturális örökség miniszterét, hogy az egyezmény aláírását követően nyújtson be kormány-előterjesztést az egyezménynek az Országgyűlés által történő megerősítése érdekében.

A megerősítésről szóló előterjesztés elfogadása folyamatban van.

3.2. A 2001/29/EK irányelv

A NAVA projekt vonatkozásában az Európai Parlament és a Tanács az információs társadalomban érvényesülő szerzői és kapcsolódó jogok egyes kérdésekben történő összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelvnek (az ún. INFOSOC-irányelvnek) van a legnagyobb jelentősége. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) jogharmonizációs célú módosítása során a NAVA tervezett tevékenységéből adódó törvénymódosítási szükségleteket is figyelembe vették.

Az irányelv egyik célját a Preambulum (14) bekezdése fogalmazza meg, amikor kimondja: "Ennek az irányelvnek az is célja, hogy ösztönözze a tanulást és a kultúrát a művek és más teljesítmények védelme által; ezzel párhuzamosan rendelkezni kell az oktatás és nevelés terén a közérdeket szolgáló kivételekről és korlátozásokról." E célok megvalósítása érdekében az irányelv egyes felhasználási módok tekintetében a jogok alóli, a tagállamok által bevezethető kivételeknek és korlátozásoknak a teljes körű felsorolását adja.

Az irányelv által megengedett szabad felhasználási módok közül a művek (műsorok) belső intézményi célra való többszörözését, illetve korlátozott nyilvánossághoz való közvetítését kell kiemelni, mivel a NAVA tevékenysége szempontjából ezeknek van kiemelkedő jelentősége.

Végül az irányelv szól az ideiglenes felvételek archiválásának kérdéséről is, amely szerint a műsorszolgáltató által készített, kizárólag az általuk végzett egyszeri sugárzást lehetővé tevő ideiglenes felvételeknek a hivatalos archívumokban való megőrzését a tagállamok a szabad felhasználások körébe utalhatják, amennyiben azok rendkívüli dokumentációs értékkel bírnak.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

A törvény pozitív és negatív megközelítésben is meghatározza a törvény tárgyi hatályát. Eszerint a szabályozás az eredetileg magyar nyelven készült televíziós és rádiós műsorszámokra [ez a rendelkezés a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban Rttv.) definícióját veszi alapul], illetve a magyar vonatkozású műsorszámokra terjed ki. Ez utóbbi széles kategória, magyar vonatkozásúak pl. azok a – nem magyar műsorszolgáltató által előállított – műsorszámok, amelyek alapjául a magyar művészet, irodalom, tudomány eredményei szolgálnak; magyar vonatkozású lehet a műsorszám akkor is, ha Magyarországon vagy Magyarországról készítették, de ilyen pl. egy magyar részvétellel zajló sportesemény közvetítése is. A fogalom tehát magában foglal minden olyan műsorszámot, amely hazánk történelme, kultúrája vagy a magyar társadalom bemutatása szempontjából a jövőben kortörténeti dokumentumként szolgálhat.

A tárgyi hatály szempontjából tehát az audiovizuális dokumentumok származásának és jellegének van jelentősége.

Lényeges kiemelni, hogy a törvény hatálya nem terjed ki azon alkotásokra, amelyek mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény alapján esnek archiválási kötelezettség alá, azaz a nemzeti filmvagyonra, amelyet a Magyar Nemzeti Filmarchívum gyűjt és archivál.

A 2. §-hoz

Az értelmező rendelkezések a fontosabb fogalmak és tevékenységek meghatározását tartalmazzák.

A 3-4. §-hoz

A törvény 3-4. §-a a NAVA alapvető feladatait foglalja össze. A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban: kulturális tv.) 59. §-ának (5) bekezdése alapján a NAVA közgyűjteményként látja el az audiovizuális kulturális örökség védelmével összefüggő feladatokat. A NAVA létrehozását egyrészt az Egyezmény előírásai, másrészt az egyes műsorszolgáltatók archiválási tevékenységének, az egyéb helyeken meglévő audiovizuális dokumentumok megőrzésének és védelmének összehangolása teszik szükségessé.

A NAVA feladatai között a gyűjtés és megőrzés mellett jelentős súllyal szerepel a nyilvánosságra hozatal is, amely ugyancsak egységes rendszert és szabályozást igényel.

A műsorszámok országos nyilvántartása vezetésének feladata nemcsak a NAVA által őrzött műsorszámok, hanem – együttműködés alapján – a más archívumokban tárolt műsorszámok adataira is kiterjed.

A NAVÁ-t az informatikai és hírközlési miniszter működteti, a nemzeti kulturális örökség minisztere szakmai felügyelete mellett, mivel a NAVA a jelenlegi legkorszerűbb technológiával kialakított digitális audiovizuális archívum, ugyanakkor feladata kifejezetten kulturális természetű.

Az 5-6. §-hoz

A Tervezet 5. §-a meghatározza azokat az alapszolgáltatásokat, amelyeknek biztosítása a NAVA feladata és kötelessége, és amelyeket a széles nyilvánosság is igénybe vehet. Ebbe beletartozik az audiovizuális kulturális örökség részét képező audiovizuális műsorszámok azonosító adatairól való tájékozódás és a gyűjtött műsorszámok megismerése.

A NAVA kettős információs feladatot lát el. Egyrészt számon tartja a magyarországi gyártású és magyar vonatkozású műsorszámok lehető legszélesebb körét – anélkül azonban, hogy a különféle egyéb archívumokban (pl.: televíziós archívumok, Magyar Nemzeti Filmarchívum) őrzött anyagok mindegyikét maga is archiválná – és ezen műsorszámok központi adatbázisát mindenki számára elérhetővé teszi az Interneten.

Másrészt biztosítja annak technikai hátterét is, hogy az általa archivált műsorszámokat – a vonatkozó jogszabályok, elsősorban az Szjt. szabta keretek között – tudományos kutatás, egyéni tanulás céljára, iskolai oktatás célját szolgáló intézményekben, levéltárakban, kép- és hangarchívumokban, muzeális intézményekben, nyilvános szolgáltatást nyújtó könyvtárakban felállított számítógépes terminálokon bárki megtekinthesse.

A NAVA fontos feladata – és alapszolgáltatásai ellátásának egyik feltétele – az általa és a többi audiovizuális archívumban őrzött műsorszámok nyilvántartásának egységes rendszerbe foglalása.

A NAVA tehát országos nyilvántartást vezet mindazokról a műsorszámokról, amelyeket – akár a köteleispédány-szolgáltatás keretében, akár önkéntesen – a rendelkezésére bocsátottak, valamint a más archívumok által gyűjtött és őrzött műsorszámokról, ha azok azonosító adatait az archívum együttműködés

keretében átadta. A nyilvántartás a műsorszámok 2. mellékletben foglalt azonosító adatait tartalmazza, kereshető és nyilvános, azzal azonban, hogy bizonyos adatok alapján az adatbázisból nem teljesíthető lekérdezés. Ennek oka, hogy a műsorszámok alkotói (létrehozói) és a közreműködők nem eshetnek ugyanazon megítélés alá. Nem indokolt ezért, hogy utóbbiak adatai ugyanolyan mértékben hozzáférhetőek legyenek a nyilvánosság számára, mint az alkotóké.

A 7. §-hoz

A NAVA elsődleges feladata és kötelezettsége a beérkező kötelezpéldányok gyűjtése, archiválási célú megőrzése és feldolgozása. A NAVA ezen felül befogadja és egyedi döntés alapján archiválja a kötelezpéldány-szolgáltatás alá nem tartozó, tehát önkéntesen rendelkezésre bocsátott audiovizuális dokumentumokat. Ennek célja, hogy gondoskodjon a kötelezpéldány szolgáltatás körén kívül eső, elsősorban e törvény hatályba lépése előtt készült, és különféle hordozókon található jelentős kulturális értéket képviselő műsorszámok tervszerű megőrzéséről. Az archiválásra vonatkozó döntés meghozatalához az Audiovizuális Örökség Tanácsadó (a továbbiakban: Testület) tesz szakmai javaslatot, az adott műsorszám dokumentációs értékét, az audiovizuális kulturális örökségben elfoglalt helyét mérlegelve.

A 7. § felsorolása tartalmazza, hogy mely műsorszámokat lehet önkéntesen a NAVA rendelkezésére bocsátani. E felsorolás azonban csak példálódzó jellegű, tehát az önkéntes szolgáltatás tárgya lehet gyakorlatilag bármely magyar előállítású vagy magyar vonatkozású audiovizuális dokumentum, amennyiben az nem kötelezpéldány és nem tartozik a Nemzeti Filmarchívum gyűjtőkörébe.

Az archivált műsorszámok folyamatos, a technológiai változásokkal lépést tartó felújítása magától értetődő feltétele a törvény célja megvalósulásának: annak, hogy a jövő nemzedékei is megismerhessék napjaink televíziós és rádiós műsorszámait, és hiteles képet kapjanak jelenkori társadalmunk kultúrájáról, fontos történéseiről.

Az Szjt. 35. §-ának (7) bekezdése értelmében közgyűjteménynek minősülő kép- illetve hangarchívumban (ilyen a NAVA is) korlátlan ideig megőrizhetők azok a – szabad felhasználásnak minősülő – efemer rögzítések (a rádió- vagy televíziószervezetek által saját műsoraikról készített ideiglenes rögzítések), amelyeket külön törvény rendkívüli dokumentációs értékű rögzítésnek minősít. A kötelezpéldányként szolgáltatott dokumentumokat a törvény kivétel nélkül ilyennek minősíti – ezt indokolja a kötelezpéldány-szolgáltatás és -archiválás általános célja: az, hogy a legfontosabb műsorszolgáltatók műsorszámait a jövő generációi számára is megismerhetők és kutathatók legyenek.

Az önkéntesen rendelkezésre bocsátott műsorszámok esetében a rendkívüli dokumentációs érték kritériumainak mérlegelésénél a Testületnek van jelentős szerepe.

A 8-9. §-hoz

A NAVA feladatai közé tartozik az audiovizuális archiválás általános szabályainak, minőségi előírásainak kidolgozása, az audiovizuális archiválás technológiáinak kutatása, és – az érintettekkel történő megállapodás keretében – közhasznú és piaci szolgáltatások nyújtása, valamint a külföldi archívumokkal való együttműködés kezdeményezése.

Természetesen a NAVA elsődleges célja az audiovizuális kulturális örökség védelme, megőrzése, vállalkozási tevékenysége kizárólag a vonatkozó jogszabályok – így különösen az Szt. – rendelkezéseinek maradéktalan betartásával lehetséges.

Az audiovizuális örökség hatékony védelme kizárólag az ebben érintett archívumok szoros együttműködésével valósulhat meg. Ennek célja, hogy a különféle audiovizuális archívumok összehangolt módon, egységes elvek alapján és rendszer szerint végezzék az audiovizuális kulturális örökség megőrzését. A NAVA nemcsak részese az együttműködést megalapozó megállapodásoknak, hanem az audiovizuális kulturális örökség megóvásáért elsősorban felelős központi archívumként aktív kezdeményező szerepet is vállal.

Az együttműködés részletes tartalmát, a műsorszolgáltatókkal és más archívumokkal kötött szolgáltatási szerződések lehetséges és kötelező elemeit a törvény 12-13. §-ai rögzítik. Természetesen a kötelezpéldány-szolgáltatásra vonatkozó kogens rendelkezésektől e megállapodások sem engedhetnek eltérést, azonban az együttműködő feleknek széles mozgásteret biztosíthatnak a törvény rendelkezéseiben foglalt célok és feladatok minél hatékonyabb megvalósítására.

A 10-11. §-hoz

A törvény – összhangban az Egyezmény és a Jegyzőkönyv előírásaival – különbséget tesz az audiovizuális dokumentumok kötelező és önkéntes rendelkezésre bocsátása között. E §-ok a kötelezpéldány-szolgáltatásra vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket határozza meg.

A kötelezpéldányként szolgáltatandó műsorszámokat és ezek szolgáltatására kötelezettek körét az értelmező rendelkezések tartalmazzák. Audiovizuális

kötelempéldány-szolgáltatásra kötelezettek eszerint a közszolgálati műsorszolgáltatók (Magyar Televízió Rt., a Duna Televízió Rt., Magyar Rádió Rt.) és az országos földfelszíni terjesztésű televíziós műsorszolgáltatók (MTM-SBS Televízió Rt. és a Magyar RTL Televízió Rt.) E műsorszolgáltatók műsorfolyamának valamennyi, e törvény hatálya alá tartozó műsorszám audiovizuális kötelempéldánynak minősül.

Az audiovizuális dokumentum kötelempéldányának „begyűjtésére” (a tulajdonképpeni szolgáltatásra) úgy is sor kerülhet, hogy az archívum maga rögzíti a műsorszolgáltató által előállított jeleket. Ez megfelel annak az elvárásnak, hogy a kötelempéldány szolgáltatás ne járjon többletkiadással a műsorszolgáltatók számára. A törvény a kötelempéldányok gyűjtésének ezt a módját teszi alapesetté.

Lehetővé kell tenni azonban azt is, hogy a közvetlen rögzítésben esetlegesen beálló technikai problémák esetén is biztosított legyen a NAVA rendeltetésszerű működése, ezért ez esetben a NAVA felszólítására a műsorszolgáltatónak külön hordozón kell az adott műsorszámot rendelkezésre bocsátania, mégpedig azon határidőn belül, amelyet az Sztj. számára a műsorszám ideiglenes (efemer) rögzítésére enged.

Az audiovizuális kötelempéldány-szolgáltatásra vonatkozó kötelezettség nem teljesítése esetén a NAVA a szabálysértésről szóló Korm. rendeletben meghatározott szabálysértési eljárás lefolytatását kezdeményezheti.

A (3) bekezdés a kötelempéldány-szolgáltatásra kötelezett műsorszolgáltatók adatszolgáltatási kötelezettségét állapítja meg (elemeit a 2. melléklet részletezi – ezeket az azonosító adatokat rendeli hozzá az archívum a műsorszámhoz a tartós rögzítés esetén), amelyet a szolgáltatónak ismételt nyilvánosságához közvetítés esetén, vagy az archívum általi, közvetlenül a műsorszórásból történő rögzítés esetén is teljesítenie kell – azzal azonban, hogy a műsorszám ismétlése esetén (ha az már a NAVA archívumába bekerült) csak az esetleges változásokat kell közölnie. A személyes adatok védelme megkívánja, hogy ha a műsorszolgáltató önkéntes adatszolgáltatás keretében a műsorszámokban szereplő riportalányok személyes adatait is át kívánja adni az archívum részére, az Avtv. 6. § (2) bekezdésével összhangban a riportalányt és a műsorszámokban közreműködő természetes személyt előzetesen tájékoztatnia kell az adatkezelés, valamint a NAVA felé történő adattovábbítás részleteiről. Az adatok átadása csak ezt követően, az érintett(ek) önkéntes és tájékozott hozzájárulása esetén történhet meg.

Vannak olyan, pótolhatatlan vagy kivételes, adott esetben felbecsülhetetlen értéket képviselő műsorszámok, amelyek ugyan nem tartoznak a kötelempéldány-szolgáltatási kötelezettség körébe – hiszen ezeket a törvény

hatálybalépését megelőzően közvetítették a nyilvánossághoz – azonban megőrzésük alapvető érdek. Ez esetben a NAVA élhet azon jogával, hogy a műsorszámot tartalmazó hordozó birtokosát – legyen az az azt előállító műsorszolgáltató vagy egy másik audiovizuális archívum – felszólítsa, hogy a műsorszámot archiválási céllal bocsássa rendelkezésre.

A 12-13. §-hoz

A NAVA által összehangolt együttműködés célja, hogy a műsorszolgáltatók és különféle audiovizuális archívumok összehangolt módon, egységes elvek alapján és rendszer szerint végezzék az audiovizuális kulturális örökség részét képező műsorszámok rendelkezésre bocsátását és megőrzését. Ennek az együttműködésnek részesei lehetnek egyrészt a műsorszámaikat kötelezően vagy önkéntesen a NAVA rendelkezésére bocsátó műsorszolgáltatók, illetve azok az archívumok, amelyek rádiós és televíziós műsorszámokat őriznek.

A 12. § a műsorszolgáltatókkal és archívumokkal kötendő szolgáltatási szerződés kötelező és nem kötelező eseteit fogalmazza meg.

Az együttműködés többek között lehetőséget biztosít arra, hogy egyedi szerződésekkel a NAVA olyan felhasználási jogokat is megszerezhesen az általa tárolt audiovizuális dokumentumokkal kapcsolatban, amelyek meghaladják az Sztj. 35. §-ának (4) bekezdésében és 38. §-ának (5) bekezdésében meghatározott szabad felhasználási esetköröket; arra, hogy a kötelezpéldány-szolgáltatás jogszabályban foglalt keretszabályain túlmenően a felek további jogokat és kötelezettségeket kössenek ki; továbbá arra, hogy – az eredeti jogtulajdonos és a NAVA közös megegyezése esetén – a NAVA részt vehessen az általa őrzött audiovizuális dokumentumok hasznosításában. Mindez szabad mozgásteret biztosít a NAVA és a műsorszolgáltatók számára a megőrzés, újrafelhasználás, felújítás megtervezésének tekintetében.

A szolgáltatási szerződés szükséges tartalmi elemei az önkéntesen rendelkezésre bocsátott műsorszámok gyűjtésére, megőrzésére, felújítására, helyreállítására, valamint a kárfelelősségre vonatkozó részletes rendelkezések.

A 13. § példalódzó felsorolása tartalmazza azon területeket, amelyekre – akár hazai, akár nemzetközi viszonylatban – az audiovizuális archívumok együttműködése kiterjedhet.

A 14-16. §-hoz

A NAVÁ-t az audiovizuális kulturális örökség megóvásával kapcsolatos feladatok ellátásában a Testület, mint kezdeményező, javaslattevő, véleményező szerv segíti. A Testületre azért van szükség, mert az audiovizuális archiválás egyes tartalmi, jogi, gazdasági kérdései folyamatos szakmai ellenőrzést és egyeztetést igényelnek, és ezekkel kapcsolatban szükséges a szakmai konszenzus kialakítása és folyamatos fenntartása. A Testület legfontosabb feladatait a 14. § (2) bekezdése rögzíti példálózó jelleggel.

A 15. § tizenegy főben határozza meg a Testület létszámát. A Testületben meghatározott számban és arányban képviseltetik magukat a területért felelős kormányzati szervek (IHM, NKÖM, Igazságügyi Minisztérium, Magyar Szabadalmi Hivatal), az Országos Rádió és Televízió Testület, valamint az országos műsorszolgáltatók és a NAVA gyűjteményéhez való hozzáférést biztosító intézmények. A Testület tagjait a miniszter bízza meg ötéves időtartamra, a kinevezés további öt évre meghosszabbítható. A testület tagjai nem válnak köztisztviselőkké, javadalmazásukról a miniszter dönt.

A 17. §-hoz

A 17. § a hatályba lépés időpontját, a hatályon kívül helyezendő jogszabályi rendelkezéseket, valamint a módosuló törvényi szabályokat tartalmazza.

Hatályon kívül kell helyezni a sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról szóló 60/1998. (III. 27.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdésének a) pontját, amely szerint nem kell kötelezpéldányokat szolgáltatni a kizárólag sugárzással vagy vezetékes továbbítással nyilvánosságra hozott rádió- és televízióműsorból.

A (3) bekezdés - a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 46. §-ának módosításával - védettnek nyilvánítja a muzeális intézményekben, a levéltárakban, a közgyűjteményként működő kép- és hangarchívumokban - valamint a könyvtárakban muzeális dokumentumként - őrzött kulturális javakat. A (4) bekezdés meghatározza a „kép- és hangarchívum” fogalmát, beillesztve a definíciót a kulturális törvény értelmező rendelkezései közé.

A 18. §-hoz

A 18. § határozza meg a végrehajtás részletes szabályait tartalmazó miniszteri rendeletek körét.